

Masarykova základní škola, Stará Paka, okres Jičín

Název šablony:	ICT2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Vzdělávací oblast/oblast dle RVP:	5 Člověk a společnost
Okruh dle RVP:	5.1 Dějepis
Tematická oblast:	Dějepis – sada 1
Název vzdělávacího materiálu (výstižný popis tématu):	Vznik středověkých měst a jejich význam. Žák charakterizuje dobu středověku na území přemyslovského českého státu v kontextu zvyšující se úrovně společnosti a s ní související zakládání měst se středověkými výsadami. Materiál slouží k výkladu, zopakování a procvičení učiva.
Kód vzdělávacího materiálu:	ICT2-1
Ročník:	VII.
Datum odučení vzdělávacího materiálu:	
Jméno autora:	Mgr. Pavel Antoš

Vznik středověkých měst a jejich význam

- Pokrok v zemědělské výrobě, oddělení venkovského řemesla od zemědělství, rostoucí počet obyvatel a stoupající životní úroveň vedly od 9. století k postupné obnově městského života.
- Na počátku vrcholného středověku část rolníků přestala obdělávat pole a začala se věnovat pouze řemeslu.
- Pro své výrobky potřebovali najít odbytiště, proto opouštěli vesnice a usazovali se v bývalých antických městech, v podhradí panských sídel, klášterů nebo na křižovatkách obchodních cest.

Středověké město

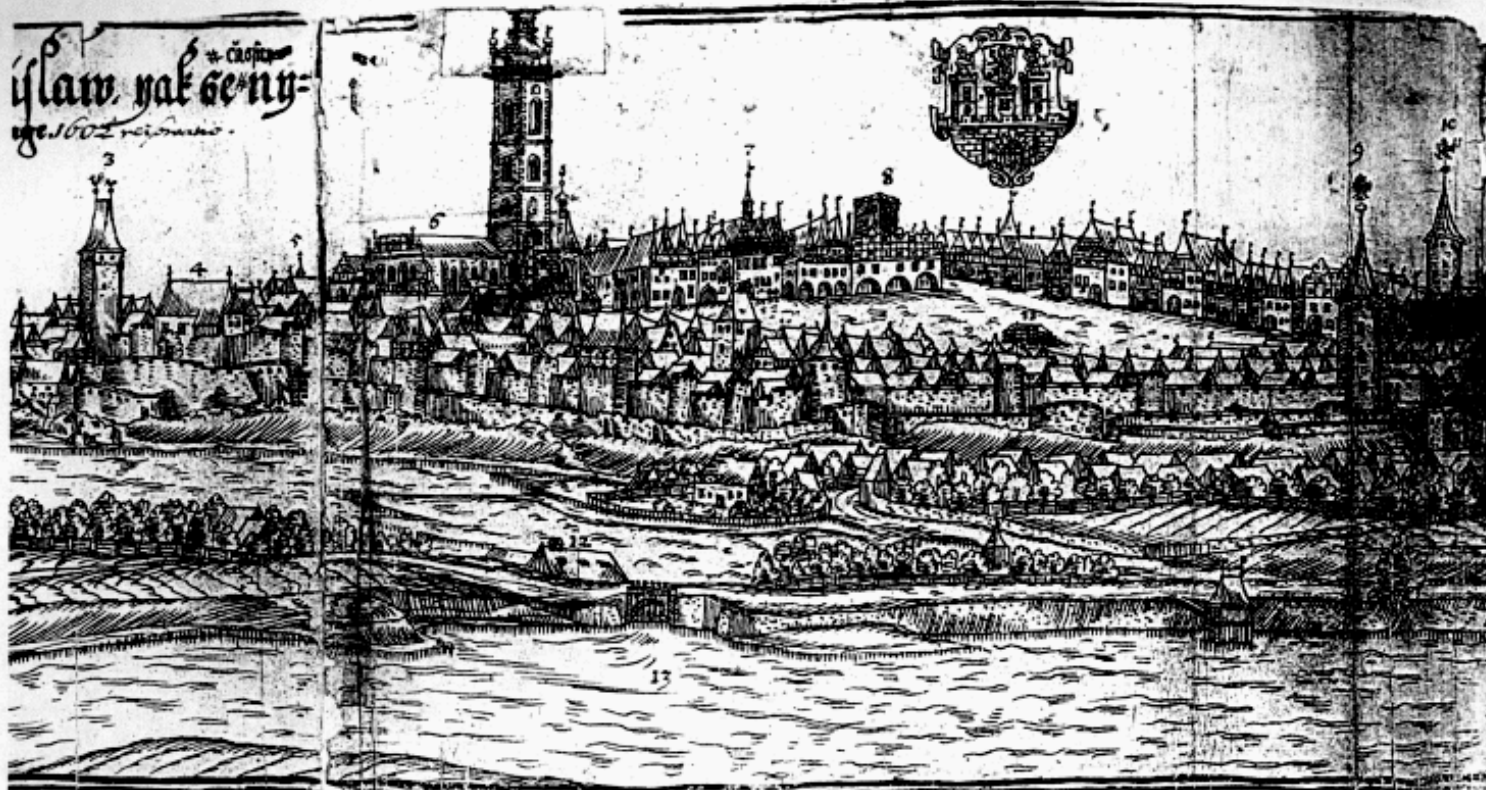

Druhy měst

- Do roku 1300 vzniklo v Čechách 120 měst.
- Města královská: založil a řídil je král (Kolín, Čáslav, Nymburk...).
- Věnná: patřila královně (Hradec Králové, Dvůr Králové, Polička...)
- Báňská (horní): Kutná Hora, Stříbro, Jihlava (těžba rudných kovů).
- **Poddanská**: patřila šlechtě a církvi (Jičín, Český Krumlov, Frýdlant, Písek...)

Středověké horní město Jihlava

Život ve městech

- Střed města: náměstí – tržiště (odtud vybíhaly ulice k městským hradbám)
- Nejdůležitějším místem byla radnice (konšelé), kostel popraviště.
- Nejvýznamnější domy patřily bohatým kupcům a řemeslníkům (měšťané), ti zaměstnávali tovaryše a učně.
- Chudší domy v postranních ulicích patřily řemeslníkům, kteří svou prací obtěžovali okolí (kováři, koželuzi, hrnčíři).
- Městská chudina: neměla vlastní dům, bydleli na podruží (nebyli plnoprávními občany).

Město - středisko obchodu a řemesel

Městská privilegia (výsady)

- Uděloval je panovník a městům tak pomáhal k rostoucímu bohatství.
- **Právo konat pravidelné trhy** (tržní)
- **Právo vařit pivo** (várečné)
- **Právo hradební** (postavit kolem města hradby)
- **Právo mílové** (na míli daleko od města se nesměl usadit žádný řemeslník)
- **Právo hrdelní** (odsoudit k smrti a popravit zločince)

Řízení měst

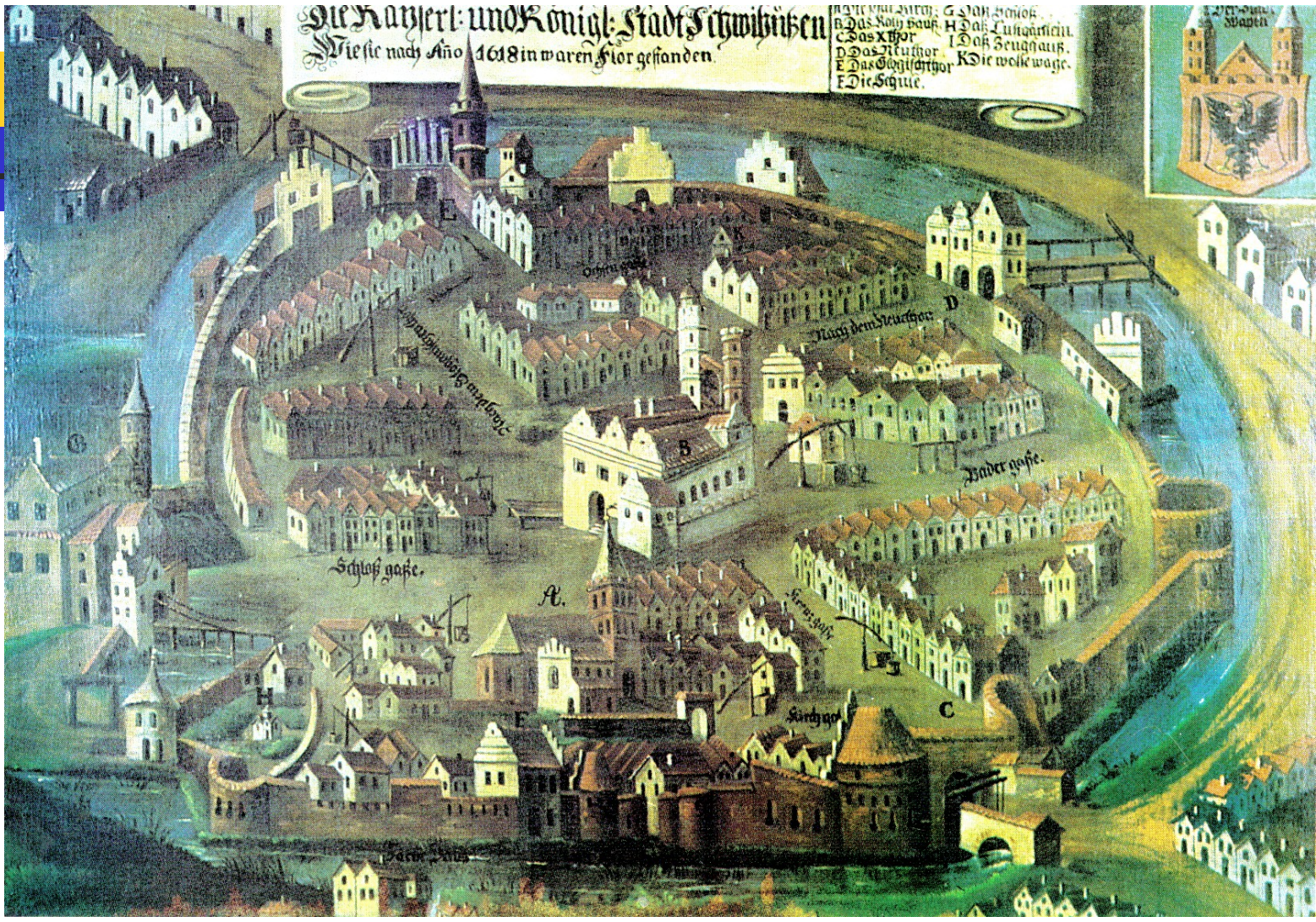

- Nejvíce výsad měla města královská. Lidé byli svobodní a podléhali jenom králi.
- **Rychtář**, později **purkmistr** (starosta) byl královským zástupcem: soudil spory, vybíral daně.
- **Konšelé**: volení zástupci měšťanů (městská rada).
- Největší výnosy přinášela **města báňská** (těžily se rudy, zlato, stříbro). V královským mincovnách se razily mince.
- Obehnání měst hradbami sloužilo jako opěrné body při obraně státu.
- Nejvíce měst v Českých zemích vzniklo za vlády **Přemysla Otakara II.**, krále železného a zlatého.

Die Kayserl. und Königl. Stadt Schwibbusen

Wie sie nach Anno 1618 in waren Flor gefanden.

in die vordere G. Das Honig
B. Das Rath haus. H. Das Luftgärtlein
C. Das X. Thor. I. Das Zeughaus.
D. Das Neuhaus. K. Die wolle wäge.
E. Das Oehlthor. F. Die Schule.

Opakování

- Kdy a na jakých místech vznikala města?
- Vyjmenuj druhy měst a řekni, které vrstvy obyvatel v nich žily.
- Jak města vypadala?
- Jaké výsady získávala od krále?

Středověké poddanské město – Český Krumlov

Shrnutí učiva

- Přemyslovští králové podporovali zakládání měst, protože v nich viděli možnost posílení svojí moci a zdroj příjmů.
- Od 13. století se města stávají významnými středisky obchodu, řemesel i vzdělanosti.

Panorama Českého Krumlova

Seznam použitých pramenů

- Dějepis pro základní školy a víceletá gymnázia, Fraus 2009
  - Dějepis – středověk pro základní školy, SPN 1991
  - <http://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bsto>
  - http://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bsto#Vznik_vrcholn.C4.9B_st.C5.99edov.C4.9Bk.C3.BDch_m.C4.9Bst
  - <http://www.ckrumlov.info/img.php?img=atr63i12&LANG=cz>
  - http://www.google.cz/imgres?q=st%C5%99edov%C4%9Bk%C3%A1+m%C4%9Bsta&hl=cs&sa=X&biw=1280&bih=603&tbm=isch&prmd=imvns&tbnid=d4VB_rffHZadKM:&imgrefurl=http://history-if.blog.cz/1101/mesto-ve-stredoveku&docid=3p9SLzR7SKrxYM&imgurl=http://nd04.jxs.cz/797/625/0d7b05ce93_72411336_o2.jpg&w=500&h=318&ei=JogXUJbBIMbG0QWq0oGYDw&zoom=1&iact=hc&vpx=780&vpy=246&dur=234&hovh=179&hovw=282&tx=174&ty=106&sig=110198573921689425638&page=2&tbnh=102&tbnw=160&start=18&ndsp=24&ved=1t:429,r:4,s:18,i:143
  - http://www.google.cz/imgres?q=st%C5%99edov%C4%9Bk%C3%A1+m%C4%9Bsta&start=138&hl=cs&sa=X&biw=1280&bih=603&tbm=isch&prmd=imvns&tbnid=X_kyFCOdIvNtgM:&imgrefurl=http://www.neogaf.com/forum/showthread.php%3Ft%3D418329%26page%3D4&docid=N7bupRx50FoUMM&imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/07/Swiebodzin_dawny.jpg&w=1671&h=1161&ei=nIkXUJfuD7GZ0QW2n4HgDg&zoom=1&iact=hc&vpx=310&vpy=157&dur=1500&hovh=187&hovw=269&tx=210&ty=130&sig=110198573921689425638&page=7&tbnh=137&tbnw=183&ndsp=24&ved=1t:429,r:19,s:138,i:220
  - http://www.google.cz/imgres?q=st%C5%99edov%C4%9Bk%C3%A1+m%C4%9Bsta&start=259&hl=cs&sa=X&biw=1280&bih=603&tbm=isch&prmd=imvns&tbnid=gyf9spruyYUs_M:&imgrefurl=http://www.nss.cz/index.php%3Fmodul%3Dzpravodajstvi%26akce%3Daktual%26orderby%3D2190&docid=on7QGBCAedYaMM&imgurl=http://www.nss.cz/foto_galerie/clanky_images/46/P1010768.jpg&w=550&h=309&ei=HooXUMDBCKWg0QWNz4GgDw&zoom=1&iact=hc&vpx=390&vpy=317&dur=985&hovh=168&hovw=300&tx=129&ty=118&sig=110198573921689425638&page=12&tbnh=102&tbnw=182&ndsp=24&ved=1t:429,r:8,s:259,i:265
  - http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%BD_Krumlov
- Materiál je určen pro bezplatné využívání pro potřeby výuky a vzdělávání. Jakékoli další využití podléhá Autorskému zákonu.